

Debatt om folkhögskolan

Nu är tiden mogen för en ordentlig debatt om folkhögskolan, dess målsättning och verksamhet i fortsättningen.

Folkhögskolan var från början en bondeskola med allmän medborgersk utbildning på programmet – eller som dess grundare Frederik Grundt vid uttryckte det: "Vad solsen är för den svarta mull är sann upplysning för stoftets frände". Folkhögskolan skulle ge grundutbildning, inte minst i samhällskunskap. Eleverna skulle få tillfälle att diskutera livsfrågorna. Efter folkhögskolan följde för jordbrukets unga lantbruksskola och lanthushållsskola.

Folkhögskolan är skapad som en utbildningsanstalt utan sidoblickar åt höger eller vänster. Men samtidigt skulle den fungera som regionalt kulturcentrum.

Redan 1944 höjde Alf Ahlberg ett varnande finger och menade att folkhögskolan håller på att malas sönder mellan två kvarnstenar. Den ena heter organisationsraseriet och den andra fackutbildningen, specialiseringen. Ensam bland alla skolor och skolformer i landet har folkhögskolan velat vara en bildningsanstalt och ingenting annat. Man har inte lämnat den med betyg eller formella kompetensförklaringar.

Den gamle brunnsviksrektorn fick rätt. Nu har folkhögskolan sparat ur. Det började med att tredje

årskursen gjordes om till någon slags preparandkurs för inträde till seminarier och sjuksköterskeskolor. Nu söker sig många till folkhögskolan för att få utbildning till kommunalt anställda fritidsledare. Andra vill ha meriter för universitetsstudier.

En representant för en av skolornas elever framhöll för någon tid sedan, att många elever går med särskilda vuxenutbildningsstöd på en ganska exklusiv utbildning som inte leder direkt in i något yrke. Och ändå är det denna udda utbildning som är den målsättning folkhögskolan vilar på.

Låt oss få fler utbildningsanstalter, hur många som helst. Men låt folkhögskolan förbli vad den är avsedd att vara: en bildningsanstalt, där man helt enkelt skall ha möjligheter att utveckla sin personlighet, bli en helguten människa, få en mera klar och vaken blick och en vidare horisont.

"Vår tid är hemsökt av nyttighetsmasken, som gnager varje friskt blad som vill slå ut", skrev Hans Larsson en gång för mycket länge sedan. Orden har inte förlorat sin aktualitet.

I en tid då folkhögskolans grundidé hotas mer än tidigare och dess existensberättigande som enbart bildningsanstalt ifrågasätts är en debatt om denna skolforms framtid berättigad.